

Med fokus på möjligheterna

I Stockholm deltog ett tjugotal personer i årets framtidsdialog, där fokus låg på frågor kring omvärld, framtid och välfärd. Deltagarna kom främst från kommuner runt om i Mellansverige och bidrog med tankar och idéer kring de vägval som väntar.

Utmaningarna kring framtidens välfärd är temat för dagen och ska fångas inom ramen för öppna diskussioner. Vi tror skarpt på detta sätt att umgås eftersom öppenheten gör att vi kan pröva både utmaningar och lösningar på ett spännande sätt, konstaterade Eva Lagbo Bergqvist – konsult och rådgivare inom Öhrlings PricewaterhouseCoopers – i sitt välkomstord.

– Apropå utmaningar vill jag samtidigt betona vikten av att se till möjligheterna. När utmaningar förs på tal kommer man in på begrepp som generationsskifte, arbetskraftsbrist, en åldrande befolkning m m, fortsatte hon. Det kan göra att utmaningarna upplevs som hot och därför blir

det extra viktigt att också tala om dem i termer av möjligheter.

Fyra ledord

Bakom årets dialoger ligger ett intervjuarbete, där intresseorganisationer över hela landet fått ge sin syn på framtidens välfärd. På så sätt har mängder av reflektioner, trender och tendenser sammanställts – bl a i trycksaken "Framtidsdialoger", som delats ut på årets möten och som är tillgänglig via Öhrlings PricewaterhouseCoopers webbsida.

– Under intervjuarbetet märkte vi snabbt att det fanns gemensamma nämnare i de svar vi fick. Dessa har vi sammanfattat i fyra begrepp, berättade Sofie Arvidsson, som arbetar inom

Öhrlings PricewaterhouseCoopers och genomfört flera av intervjuerna. Det första begreppet är Välfärd, som många anser kommer att definieras på ett annorlunda sätt i framtiden. Samverkan är ett annat ledord, som pekar på att välfärden kommer att bygga på nya samarbeten.

– Det tredje begreppet är Hållbarhet, som ökar i betydelse och då även med tydlig inriktning på sociala och demokratiska frågor, fortsatte Sofie. Det fjärde och sista ledordet är Demokrati eftersom nya välfärdslösningar ställer traditionella demokratiska begrepp på huvudet och banar väg för ett nytänkande även på detta område.

Gemensamma drivkrafter

– Samtidigt har vi kunnat frilägga två drivkrafter, som verkar vara styrande för utvecklingen av dessa fyra begrepp, berättade Joakim Boström, som också deltagit i intervjuarbetet. Å ena sidan har vi den demografiska utvecklingen med en åldrande befolkning, där allt färre människor ska försörja allt fler som själva inte arbetar.

– Den andra bakgrundsfaktorn är insikten om att framtidens välfärd måste bygga på lösningar som är mer individuellt anpassade än i dag, påpekade Joakim. Det öppnar för nya typer av finansierare och andra utförare.

De öppna diskussionerna gör samarbetet framgångsrikt. Här ser vi Carola Gunnarsson, kommunalråd i Sala och 1e vice ordförande Sveriges Kommuner och Landsting, Olle Nilsson Sträng, kommunstyrelsens ordförande i Bollnäs och Peter Helander, kommunstyrelsens ordförande i Mora.

Utmanande löpsedlar

Dialogen gavs i år en särskild inramning via de löpsedlar som tagits fram. Löpsedlarna presenterade framtida nyheter – närmaste bestämt från år 2027 – och fångade på så sätt utmaningarna och de nya lösningar som kanske väntar.

Mats Carlström ledde samtalet vidare kring de löpsedlar som utformats med inspiration från Öhrlings PricewaterhouseCoopers möte med intresseorganisationer.

Demokrati

- Facebook, YouTube, Twitter blir allt viktigare informationskanaler mellan kommun och medborgare. Begränsningen sitter inte i tekniken, utan i vårt eget medvetande.
- Hur ska vi säkra morgondagens demokratiska process? Hur ser arenan ut, hur hanterar vi de "enfrågepartier" som präglar dagordningen?
- Vi i Sverige kanske tar demokratifrågorna för givna – så är det inte om man reser i Europa. Har vi t o m "förlotrat" demokratidiskussionen i Sverige?
- Finns det risk för att demokratifrågorna hamnar utanför dagordningen och de politiska frågor vi diskuterar i

Carina Lundberg, Uudelepp bitradsdirektör i Stockholms stad

Hans Ekström, kommunalråd i Eskilstuna, fick tillfälle att diskutera visioner med bl a Urban Funered, Finansdepartementet och Jan B Svensson, skattespecialist på Öhrlings PricewaterhouseCoopers.

vardagen?

- Vi har inte några breda masspartier och folkrörelser längre – vi vill att det ska vara som förr, men hur ser det ut i verkligheten? Partierna är med andra ord för dåliga på att suga upp dagens kärnfrågor.
- Hur kan vi bereda demokratifrågorna på ett nytt sätt, utan att partierna tappar i betydelse?

Samverkan

- Vi politiker måste bokstavligen gå ut "på torget" och fånga in de frågor som folk funderar över – även här kan Facebook spela roll för att dialogen ska komma närmare medborgarna.
- Vad har vi för syn på politiken och den roll vi förtroendevalda ska ha? Pratar och tänker vi inte alltför mycket i "stuprör"?
- Politikerna måste arbeta med det lokala ledarskapet – det kan inte någon tjänsteman klara av.
- Vi måste våga ifrågasätta attityderna till det professionella – måste allting skötas av alltmer professionella specialister i framtiden? Här måste attityden ändras så vi kan testa nya aktörer i välfärden.

listar i framtiden? Här måste attityden ändras så vi kan testa nya aktörer i välfärden.

- Hur får vi frivilliga som vill vara med och jobba i välfärden – t ex pensionärer som har tid och möjligheter?
- Om valfriheten i t ex åldringsvården ska vara så stor i framtiden räcker inte dagens resurser – kommer då frivillighetsorganisationerna att kunna göra mer?
- Låt kommunerna stå för det professionella, men låt frivilligrörelsen arbeta parallellt och söka upp brukare på sina villkor.
- Hur kan kommunerna och föreningarna samverka på bättre sätt? I vår kommun ställs nu krav på att vi också ska ta hand om barnen under sommarlovet – är det verkligen vårt ansvar?

Hållbarhet

- Hur slår vi vakt om de viktiga värderingsdiskussionerna – hur fångar vi långsiktigt upp detta och vem gör vad i kommunen?
- Vilken utbildning ska man ha som politiker – är vi inte för dåliga här idag? Måste inte

också vi kompetensutveckla oss i högre grad?

- Kvalitets- och ansvarsfrågorna måste också förvaltas på ett långsiktigt sätt. Hur hanteras dessa frågor när nya aktörer kommer in i välfärdsarbetet – när något går fel, vems är ansvaret?
- Vilka värderingar bär kommande generationer på? Det verkar som de sociala värdena har genomgått en renässans bland de yngre, som gör att de kanske engagerar sig i offentliga sammanhang på ett enklare sätt.

Välfärd

- Redan idag köper vi alltmer tilläggstjänster och så gör vi säkert också när vi blir pensionärer. Låt därför fler människor arbeta och de som redan arbetar kan göra det lite längre.
- Hur gör vi kommunen till en plats att växa och utvecklas på i ett läge när kraven på finansiering och organisationsformer förändras drastiskt?
- Hur kommer våra välfärdsvärderingar att ändras i en alltmer globaliserad värld – d v s där frågan om välfärdens innehåll kanske definieras på ett helt annat sätt bara vi kommer "över Sundet"?

Ansvarig utgivare: Margareta Irenaeus. Text: Fredrik Lilieblad. Foto: Eva Lagbo Bergqvist, Sofie Arvidsson m fl.

© 2009 PricewaterhouseCoopers i Sverige AB. Att mångfaldiga innehållet helt eller delvis är förbjudet enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. Förbudet gäller varje form av mångfaldigande genom tryckning, kopiering etc.

Kunskapsmiljöer skapar konkurrenskraft

Företagsledaren Carl Bennet gav perspektiv på företagsutveckling, samverkan och framtida konkurrenskraft. I hans företagsgrupper ingår bl a Getinge och totalt sett har hans olika bolag verksamhet i 35 svenska kommuner.

Carl Bennet sammanfattade Sveriges konkurrensförmåga som god – ändå måste ambitionsnivån öka om utvecklingskraften ska säkras.

Det gavs tillfälle att diskutera konkurrenskraft – här med Carola Gunnarsson, kommunalråd i Sala och Urban Funured, Finansdepartementet.

Han inledde sin beskrivning med att peka på några av de styrkor som historiskt präglat det svenska samhället – t ex erfarenheten av krishantering och av kontinuerligt förändringsarbete, men han betonade även att entreprenörskap, social rättvisa och politisk stabilitet är starka och positiva drivkrafter som traditionellt gynnat svensk konkurrenskraft.

Carl Bennet pekade dessutom på några långsiktiga utmaningar för framtiden, bl a vad gäller den demografiska utvecklingen, den alltmer globaliserade ekonomin och klimatförändringarna som verkar bli mer alarmerande för varje dag som går.

Ett av hans kärnbudskap var att konkurrenskraft måste förenas med mångfald, sunda värderingar och uthållighet för att klara de långsiktiga kraven. Det behövs både omdöme och sunt förnuft för att de mänskliga, ekonomiska och ekologiska målen ska uppnås på ett ef-

fektivt sätt. Det gör "balans" till ett nyckelord för framtiden. För det är bara genom sund balans som tillräckliga resurser skapas så att visionen om framtidens välfärd kan förverkligas.

Skapa kunskapsmiljöer

Apropå företagsutveckling lyfte han fram fyra grundstenar, som måste finnas för att denna utveckling ska ta fart och generera resurser i samhällsbygget. Den första grundstenen är utbildning, som gör att organisationer och människor kan förflytta sig i värde- och utvecklingstrappan. Lika viktigt är det med en bra infrastruktur, som banar väg för tillväxt och kompetens. Dessutom bidrar bra infrastruktur till en arbetsmarknadsutvidgning eftersom det blir enklare för människor att söka jobb. De övriga grundstenarna är boendemiljön och kulturlivet, som ökar attraktionskraften på en ort och underlättar företagets möjligheter att rekrytera rätt människor

till sina verksamheter.

Carl Bennet fördjupade sin presentation kring industriell konkurrenskraft genom axplock ur Global Competitive Report, som World Economic Forum tar fram. Sverige ligger bra till med en fjärdeplacering i denna ranking.

Till Sveriges styrkor hör de effektiva samhällsinstitutionerna och den goda utbildningsnivån. Andra fördelar är den höga tekniska mognaden samt den allmänna innovationsförmågan. På minussidan märks infrastrukturen som behöver förbättras samt strukturen på arbetsmarknaden, som inte ger den flexibilitet många andra länder uppvisar. I detta sammanhang betonade Carl Bennet hur särskilt de mindre företagen ofta tvekar att anställa och expandera eftersom regelverket på arbetsmarknaden känns trögt och riskfyllt.

En annan positiv faktor bakom vår konkurrenskraft är att

svenska arbetare är självgående och ansvarstagande i en internationell jämförelse. Vår företagskultur är informell och inte lika hierarkisk och trögrörlig som i många andra länder.

Våga satsa

Carl Bennet sammanfattade Sveriges konkurrensförmåga som god – ändå måste ambitionsnivån öka om utvecklingskraften ska säkras. Det gäller att våga satsa och agera gränsöverskridande för att säkra långsiktig tillväxt och välfärd.

Han avslutade med att poängtera tvärvetenskapens och mångfaldens betydelse för att samhällen, företag, produkter och människor ska kunna vidareutvecklas – en mångfald där näringsliv, högskolor och offentlig sektor bör samverka på nya sätt så att spännande möjligheter skapas och tillvaratas på ett sätt som gynnar alla parter. ■

Gamla problem och nya möjligheter

Inspelet från Carl Bennet väckte frågor om allt från konkurrenskraft till roller och ansvarstagande kring framtidens välfärd. I utbytet mellan Carl och deltagarna varvades problemformuleringar med nya idéer och förslag på förbättringar.

Beträffande konkurrenskraft och företagsutveckling – visst ligger Sverige bra till, men samtidigt är vi dåliga på att vidareutveckla inkubationsföretag och få dem att växa upp och blir riktiga företag.

Bygg mötesplatser där kunskap och kapital kan mötas, t ex kring högskolorna. Det behöver inte alltid vara så avancerade mötesplatser. Matchningen däremot är viktig så att rätt aktörer ges möjlighet att utvecklas tillsammans och skapa intressanta kunskapsmiljöer.

Det är fel att ha dagens infrastrukturella kalkylmodeller som grund för alla satsningar. Resultaten blir missvisande. En annan hämmande faktor är att staten inte har en kapitalbudget. Ett nytänk på dessa områden skulle kunna ge fart åt de infrastrukturella satsningarna.

Låt staten bidra till forskningsfinansieringen i högre grad. Varför inte låta Vattenfalls vinster finansiera mer av vår forskning inom exempelvis miljö- och energiområdet? Samtidigt bör kommunerna bli en ännu starkare drivkraft, som betonar för staten hur viktigt det är att skapa konkurrenskraft?

Borde inte högskolorna ha rätt till större del av de pengar som man kan tjäna på innovationer? – idag har vi ett system där det är enskilda forskare som får hela belöningen.

Per Sedigh från Sveriges Kommuner och Landsting och Anders Major, kommundirektör i Järfälla var tillsammans med de andra duktiga på att få fram nya idéer till förbättringar i de gemensamma diskussionerna.

De nya högskolorna verkar vara piggare på att medverka i samhällsutvecklingen än de gamla – högskoleorter som Eskilstuna och Linköping driver på mer än KTH och Chalmers.

Tänk också på skatteeffekten vad gäller forskningsatsningar. Som det nu är har staten skärpt kraven på den företagsfinansierade forskningen, vilket riskerar att försämra förutsättningarna.

Företagen måste försöka bygga relationer via både lärosäten och avancerade kunder. Då skapas bra kunskapsmiljöer, som ger investeringar och utvecklar nya produkter.

Det saknas en regional profil på högskolorna och intresset från högskolorna att medverka kring detta är dåligt – hur kan det här samarbetet ta fart?

Värderingar och etik är ett spännande "exportområde" för Sverige i framtiden. Vi åker till Japan för att titta på robotar i vården och de vänder sig till oss för att få hjälp med frågor kring värderingarna.

Varför styr länsgränser från 1600-talet dagens taxor inom lokal- och regiontrafiken? Det påverkar människornas rörlighet på ett negativt sätt och hämmar utvecklingen. ■

Mattan styrde söderut

Allra sist uppmanades deltagarna att formulera egna löpsedlar för att sammanfatta dagens intryck. Denna avrundning fungerade samtidigt som en överlämning till Malmö, där nästa Framtidsdialog genomfördes. Löpsedlarna – som lades på den flygande mattan som symboliskt för runt framtidsdialogerna i Sverige – hade följande budskap:

"Kommuner överger vård, skola och omsorg – satsar på mötesplatser
"Det offentliga avslöjar sina prioriteringar. Protester men lösningar på välfärden"
"Den sista kommunala verksamheten läggs ned. Innevånarna får själva välja leverantörer"

Inga problem för Jan Heimdahl, kommunchef i Strängnäs att formulera en framtidslöpsedel efter dagens givande diskussioner.

